

інвестицій у технічну інфраструктуру. Остаточне рішення щодо запуску має базуватися на стратегічній оцінці його впливу на ключові цілі НБУ – цінову та фінансову стабільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безготівкові розрахунки у 2024 р. суттєво переважали серед операцій з платіжними картками. *Офіційний портал НБУ*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezgotivkovi-rozrahunki-u-2024-rotsi-suttyevo-perevajali-sered-operatsiy-z-platijnimi-kartkami> (дата звернення: 03.03.2025).

2. Аналітична записка за результатами пілотного проекту із впровадження платформи «Електронна гривня» та електронних грошей Національного банку України (е-гривні). *Офіційний портал НБУ*. 2019. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Analitichna_zapiska_E-grivnya.pdf (дата звернення: 10.04.2025).

3. Вальд Б. Цифрова валюта центрального банку: що це таке, чому всі про це говорять та як працює е-гривня. *Український капітал*. 2021. URL: <https://ucap.io/cyfrova-valyuta-czentralnogo-banku-shho-cze-take-chomu-vsi-pro-cze-govoryat-tayak-praczuivatyme-e-gryvnya/> (дата звернення: 03.04.2025).

Волкова В. В.

канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Березюк Д. С.

бакалаврант ОП «Міжнародний бізнес. Бізнес-переклад»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Вступ. В умовах цифрової трансформації економіки, інтеграції до європейського фінансового простору та активізації мобільного банкінгу електронні гроші виступають не лише як зручний платіжний засіб, а й як інструмент фінансової інклюзії та підвищення ефективності бізнес-процесів. Упровадження цифрових рішень у сфері розрахунків дає змогу підприємцям зменшити витрати, розширити ринки збуту, покращити прозорість операцій та вийти з тіньового сегменту.

Мета роботи – проаналізувати вплив електронних грошей на розвиток малих і середніх підприємств в Україні, визначити основні проблеми їх впровадження та перспективи розвитку.

Основна частина. Питання цифровізації фінансових операцій є особливо актуальним для України в умовах посткризового економічного відновлення, євроінтеграційного курсу та зростаючої частки безготівкових платежів у бізнес-середовищі. За останні роки частка малих та середніх підприємств, що активно використовують електронні платіжні сервіси, зросла майже втричі, що свідчить

про стрімке проникнення цифрових технологій у підприємницький сектор. Проте разом із позитивною динамікою спостерігаються і структурні проблеми – нерівномірний доступ до цифрової інфраструктури, низький рівень фінансової грамотності та зростаючі кіберзагрози, що потребують системного вирішення.

У 2020 р. значна частина малих та середніх підприємств опиралася впровадженню електронних грошей через низький рівень цифрової грамотності та відсутність доступу до сучасних фінансових сервісів. Проте вже у 2022–2023 рр. ситуація почала стрімко змінюватися. Дані Національного банку України засвідчують, що за 2023 р. обсяг операцій з електронними грошима збільшився на 35 %, порівняно з попереднім роком, досягнувши понад 45 млрд грн. Це зумовлено активним розвитком мобільного банкінгу, хмарних сервісів для бухгалтерії та зручних платіжних платформ (Monobank, Wayforpay, Portmone тощо) [1].

Електронні гроші також забезпечують вищий рівень прозорості. Усі транзакції фіксуються, що дає змогу уникнути подвійного обліку, полегшує податкову звітність і знижує ризики корупційних схем. Для МСП, особливо у сфері електронної комерції, це надає конкурентні вигоди, оскільки клієнти надають перевагу безпечним і контрольованим способам оплати.

У 2024 р. держава активізувала програми підтримки цифрової грамотності серед підприємців. За підтримки НБУ та міжнародних партнерів (USAID, GIZ) було реалізовано кампанії з навчання користуванню електронними фінансами, хмарними сервісами, інтернет-банкінгом. Це дало змогу збільшити частку малих та середніх підприємств, що використовують електронні платіжні сервіси, майже до 70 % [3].

Однак основним викликом 2025 р. залишаються проблеми кібербезпеки. За даними CERT-UA, у 2024 р. понад 2 200 компаній стали жертвами фішингових атак, зломів електронних гаманців або несанкціонованого втручання у платіжну інфраструктуру. Це формує недовіру до цифрових рішень, особливо серед мікробізнесу в сільських регіонах.

Певним викликом залишається також нерівномірність розвитку інфраструктури. У невеликих містах або сільській місцевості часто бракує стабільного інтернету, що унеможливорює ефективне використання електронних грошей. Додатково – не всі підприємці мають змогу придбати сучасні термінали або інтегрувати електронні системи до свого бізнесу. Водночас 2025 р. став етапом нових можливостей. Національний банк України розпочав пілотне тестування цифрової гривні (е-гривні), яка дає змогу проводити розрахунки безпосередньо між користувачами без залучення банківських посередників. Це відкриває двері до ширшої фінансової інклюзії для самозайнятих осіб і мікропідприємств.

У межах курсу на євроінтеграцію Україна продовжує імплементацію директив PSD2 і AMLD, які регулюють відкритий банкінг і протидію легалізації коштів. Це створює умови для появи нових фінтех-сервісів, які можуть запропонувати інноваційні рішення для бізнесу – від мобільного інвойсингу до автоматизованих систем податкової звітності [5].

Електронні гроші, на нашу думку, також відіграють значну роль у детінізації економіки. Через фіксацію транзакцій та автоматизований облік держава має змогу краще контролювати доходи підприємств, що сприяє збільшенню надходжень до бюджету та зменшенню обсягів готівкового обігу.

З огляду на ці тенденції доцільно запропонувати декілька напрямів удосконалення: по-перше, створення регіональних програм підтримки цифровізації для МСП, по-друге, – субсидування придбання POS-терміналів для мікробізнесу, і по-третє, – запуск централізованих освітніх платформ на базі держструктур і банків. До того ж варто розглянути можливість розширення функціоналу е-гривні, наприклад, створення окремих цифрових рахунків для бізнес-платежів із податковим моніторингом, що зменшить кількість перевірок та спростить звітність.

Висновки. Електронні гроші є важливим елементом сучасної фінансової системи, який має значний потенціал для розвитку малих і середніх підприємств в Україні. Їх впровадження сприяє підвищенню ефективності фінансових операцій, зменшенню витрат і стимулюванню економічного зростання. Проте для повного використання їх потенціалу необхідно подолати наявні виклики, як-от низький рівень фінансової грамотності та технічні бар'єри. Успішне впровадження електронних грошей у малих та середніх підприємствах України може стати важливим кроком на шляху до цифровізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базелюк Є. М. Фінансові технології в цифровій економіці: тенденції та виклики. Вісник фінансового права. 2023. Вип. 2. С. 34–41. URL: <http://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/download/276/273> (дата звернення: 19.04.2025).
2. Петрик О. І. Електронні гроші як елемент фінансової інклюзії в Україні. *Матеріали наукової конференції THEU*. 2023. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11167/1/Ел_гроші.PDF (http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11167/1/%D0%95%D0%BB_%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%96.PDF) (дата звернення: 20.04.2025).
3. Звіт про розвиток фінансового сектору України у 2023 р. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2025).
4. Батракова Т. І., Грінченко А. Ю. Проблеми та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/118.pdf (дата звернення: 16.04.2025).
5. Deloitte Ukraine 2023–2024. *Fintech Development and SMEs in Ukraine*. Київ. URL: <https://www.deloitte.com/ua/en/services/tax/perspectives/doing-business-in-ukraine.html> (дата звернення: 18.04.2025).